

CHRONOLOGIE

DE NEDERLANDSE OPSTAND

Het maken van een eenvoudige tijdbalk kan leerlingen vaak helpen bij het begrijpen van de geschiedenis, maar wordt door veel leerlingen niet enthousiast ontvangen. Natuurlijk moeten leerlingen de belangrijkste jaartallen kennen, maar dat is vaak niet het doel. Leerlingen moeten bijvoorbeeld veranderingen zien, continuïteiten herkennen, door historische analogieën het heden kunnen verklaren of in ieder geval oorzaken en gevolgen zien. In de werkvorm 'Chronologie' gaan leerlingen met al deze zaken aan het werk en komt de eenvoudige tijdbalk tot leven.

De 'Chronologie' laat leerlingen:

- leren argumenteren en redeneren
- leren de dimensie tijd ervaren
- het nut van feitelijke kennis ervaren
- historisch denken

Onderwerp	De Nederlandse Opstand
Activiteit	Leerlingen doorlopen verschillende rondes waarin ze uiteenlopende activiteiten moeten verrichten
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: onderbouw havo/vwo In de klas is aandacht geweest voor de Nederlandse Opstand
Instrueren	Wat: verschillende rondes doorlopen om nog een keer de Nederlandse Opstand te bestuderen Hoe: in tweetallen doorloop je verschillende rondes waarin je ontwikkelingen, afbeeldingen en bronnen op de juiste plek moet leggen Waarom: op deze manier herhaal je nog een keer de Nederlandse Opstand
Uitvoeren	Leerlingen doen de activiteiten in tweetallen. De leerlingen krijgen een opdrachtenblad en een uitwerkblad (print deze op A3-formaat).
Nabespreken	Wat: wat heb je geleerd? Welke ontwikkelingen zie je? Hoe: hoe hebben jullie het gedaan? Wat deden jullie waardoor het goed ging? Waarom: zo krijg je nogmaals eens een idee van de hele Nederlandse Opstand Advies is om iedere ronde 10 minuten te laten duren en deze dan vervolgens gezamenlijk na te bespreken (dit om te voorkomen dat leerlingen gedurende het proces niet te herstellen fouten maken).

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

CHRONOLOGIE

DE NEDERLANDSE OPSTAND

De Nederlandse Opstand is één van de belangrijkste gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en heeft gezorgd voor het ontstaan van de Nederlandse staat. In deze werkvorm ga je nog eens dieper in op alle hoogtepunten van deze strijd tussen Spanje en Nederland. Doorloop hiervoor de verschillende rondes.

Ronde 1

Onderstaande gebeurtenissen hebben een belangrijke rol gespeeld in de Nederlandse Opstand. Plaats ze op de juiste plek in de tijdbalk.

1. De zeven gewesten besluiten zonder koning verder te gaan. Hierdoor komt er een einde aan de Nederlandse Opstand en ontstaat de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.
2. Boze edellieden trekken naar Brussel toe om daar het Smeekschrift aan te bieden aan de landvoogdes (plaatsvervanger van Filips II) Margaretha van Parma.
3. Vanwege het grove geweld dat gebruikt werd door de Spaanse soldaten besloten in dit jaar alle zeventien gewesten zich achter Willem van Oranje te verenigen, met de Pacificatie van Gent.
4. Filips II reageerde woest toen hij hoorde dat er in de Nederlanden een beeldenstorm was uitgebroken. Hij besloot een nieuwe landvoogd te sturen, de hertog van Alva. Hij kwam met de Raad van Beroerten.
5. Filips II was zo boos op Willem van Oranje dat hij in dit jaar besloot de leider van de Opstand vogelvrij te verklaren. Iedereen mocht hem nu ongestraft doden.
6. Met een klein beetje geluk lukten het protestantse piraten, ofwel watergeuzen, om het kleine plaatsje Den Briel te veroveren.
7. Karel V moest in Duitsland ook het protestantse geloof toestaan. Dit was voor hem zo'n nederlaag dat hij besloot tot aftreden. Zijn zoon Filips II nam de macht in de Nederlanden over.
8. Als gevolg van de hagenpreken, die steeds agressiever werden, vallen in dit jaar boze protestanten katholieke kerken en kloosters aan. De beeldenstorm is begonnen.
9. De opstandige gewesten zijn helemaal klaar met het bestuur van Filips II en de agressieve Spaanse soldaten. In dit jaar besluiten zij definitief afstand te doen van de Spaanse overheersing met het Plakkaat van Verlatinghe.
10. Willem van Oranje was bang dat hij opgepakt zou worden door het Spaanse leger. Hij vlucht naar Duitsland en probeerde vanuit daar in de Nederlanden een opstand te beginnen.
11. De samenwerking tussen de zeventien gewesten, onder leiding van Willem van Oranje, kwam in dit jaar ten einde. De zuidelijke gewesten verenigden zich in de Unie van Atrecht en de noordelijke gewesten in de Unie van Utrecht.

Ronde 2

Een aantal personen hebben een erg belangrijke rol gespeeld tijdens de Nederlandse Opstand. Lees onderstaande persoonsbeschrijvingen en plaats het nummer van de beschrijving bij de juiste persoon.

12. Samen met zijn oom moest hij het grote rijk van zijn vader verdelen. Hij kreeg onder andere de Nederlanden in bezit. Sinds 1559 is hij echter nooit meer in de Nederlanden geweest en stelde hij een plaatsvervanger (landvoogd) aan.

13. Hij groeide op aan het hof van Karel V maar kreeg steeds meer kritiek op de manier waarop hij de Nederlanden bestuurde. Ook was hij het niet eens met zijn behandeling van protestanten. Langzaam werd hij steeds meer gezien als leider van de opstandelingen tegen de Spaanse overheersing.
14. Zijn ideeën zorgden ervoor dat steeds meer Nederlanders zich keerden tegen de paus en het katholieke bestuur van Karel V en Filips II. Vanuit Frankrijk kwamen zijn ideeën naar de Nederlanden.
15. Hij kreeg de taak van Filips II om orde op zaken te stellen in de Nederlandse gewesten. Ze waren volgens de landheer te opstandig geworden en vielen nou ook nog eens kerken en kloosters aan.
16. Hij was de kleinzoon van de Habsburgse Maximiliaan en kreeg een verzameling van gewesten onder zijn bewind. Hier probeerde hij door middel van centralisatie en staatsvorming meer macht te krijgen.

Ronde 3

Bestudeer de afbeeldingen in de tijdbalk en geef per afbeelding aan bij welke gebeurtenis die hoort. Trek een lijn van de afbeelding naar de juiste gebeurtenis.

Ronde 4

Over gebeurtenissen en personen die een belangrijke rol hebben gespeeld tijdens de Nederlandse Opstand zijn veel primaire en secundaire bronnen verschenen. Bestudeer onderstaande bronnen en koppel deze aan een gebeurtenis óf een persoon.

CHRONOLOGIE

DE NEDERLANDSE OPSTAND

	1550											1600
Ronde 1 →	1555	5 april 1566	aug 1566	1567	1568	1572	1576	1579	1580	1581	1588	

Ronde 3 →

Ronde 2 →

Karel V
1500-1558

Willem van Oranje
1533-1584

Johannes Calvijn
1509-1564

Filips II
1527-1598

Hertog van Alva
1507-1582

